

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Sistemi i Pagesave në Kosovë

P r i s h t i n ë , 2 0 1 6

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Sistemi i Pagesave në Kosovë

BOTUES ©Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
Departamenti i Sistemit të Pagesave
33 Garibaldi, Prishtinë 10000
Tel: ++381 38 222 055
Fax: ++381 38 243 763

FAQJA E INTERNETIT www.bqk-kos.org

ADRESA ELEKTRONIKE paymentsystems@bqk-kos.org

Departamenti i Sistemeve të Pagesave

Sistemi i Pagesave

Një prej funksioneve primare të BQK-së është funksionimi i një sistemi efikas, të sigurt dhe të qëndrueshëm të pagesave në vend, si shtyllë kyçe e infrastrukturës financiare dhe ekonomisë së një vendi.

Gjatë vitit 2015, Sistemi Ndërbankar i Pagesave është karakterizuar me qëndrueshmëri, siguri dhe efikasitet të lartë ndër-operues, duke realizuar kliringun dhe shlyerjet me kohë dhe në pajtim me standardet dhe procedurat përkatëse. Po ashtu, Regjistri i Llogarive Bankare, ka funksionuar mirë dhe është shënuar rritje në qasjen e përdoruesve, si rrjedhojë e rishikimit dhe harmonizimit të rregullativës së RLLB-së. Ky regjistër është duke i'u nënshtruar ndryshimeve dhe përmirësimeve me qëllim të automatizimit të proceseve dhe mundësitit të komunikimit elektronik.

Ndër aktivitetet me rëndësi në fushën e sistemeve të pagesave gjatë vitit 2015 ishin: fillimi i implementimit të sistemit të ri të pagesave (ATS/RTGS+ACH).

Operimi i Sistemit Elektronik të Kliringut Ndërbankar

Sistemi Elektronik i Kliringut Ndërbankar (SEKN) mundëson procesimin e një sërë instrumentesh të pagesave, kliringun ndërbankar si dhe shlyerjen e letrave me vlerë.

Figura 92. Numri i transaksioneve në SEKN

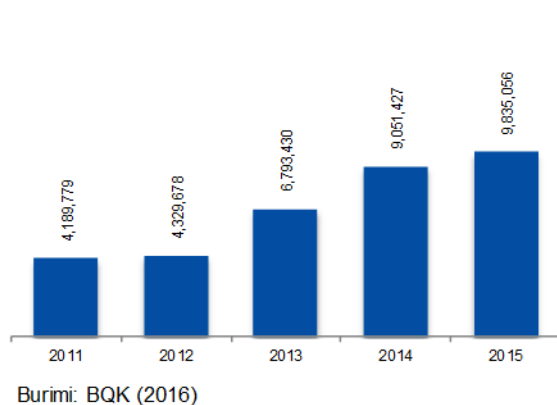
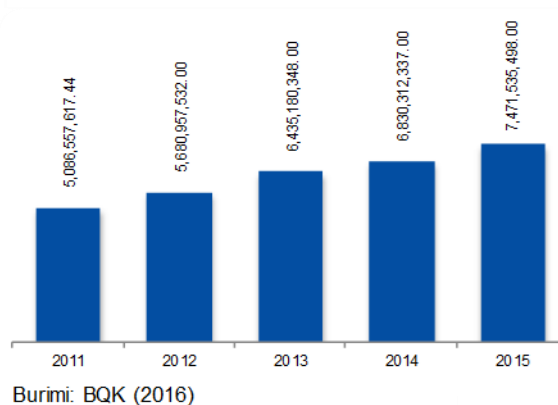

Figura 93. Vlera e transaksioneve në SEKN

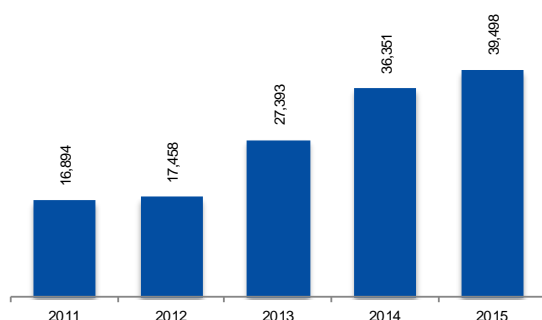

Gjatë vitit 2015, në Sistemin Elektronik të Kliringut Ndërbankar janë shtuar edhe dy institucione pjesëmarrëse “Ziraat Bank” dhe “Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës”, duke bërë që numri i pjesëmarrësve në sistem të arrijë në numrin 13-të.

Treguesit statistikorë të aktivitetit të SEKN-së kanë reflektuar me një rritje në vëllim dhe vlerë të transaksioneve të paraqitur si në vijim:

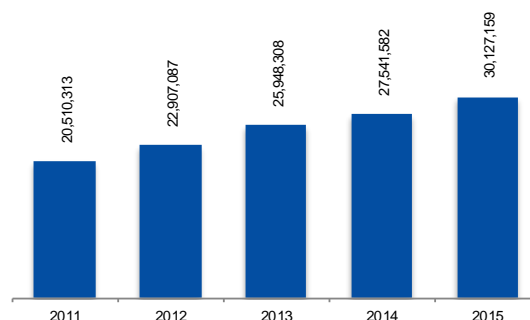
Janë procesuar rreth 9.8 milionë transaksione me vlerë totale prej afërsisht 7.5 miliardë euro.

Figura 94. Mesatarja ditore e numrit të transaksioneve në SEKN

Burimi: BQK (2016)

Figura 95. Mesatarja ditore e vlerës së transaksioneve në SEKN

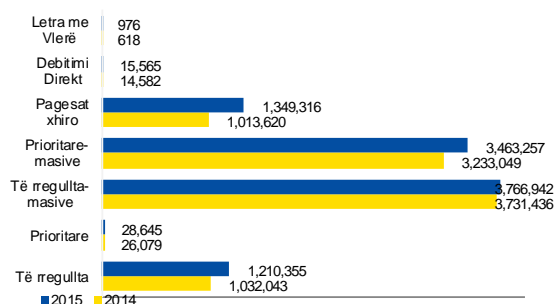
Burimi: BQK (2016)

Krahasuar me transaksionet e SEKN-së në vitin paraprak, vëllimi i transaksioneve është rritur për 8.66 % dhe vlera e transaksioneve është rritur për 9.39 %.

Rritja e vazhdueshme në vëllim dhe vlerë të transaksioneve ndërbankare të SEKN-së pasqyron rritjen relative të pagesave pa para të gatshme dhe rritjen e besueshmërisë në sistemin bankar.

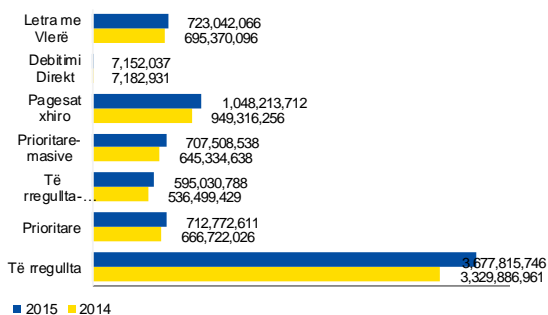
Në kuadër të SEKN-së realizohen disa kategori të pagesave si: pagesat e rregullta (individuale dhe masive), pagesa prioritare (individuale dhe masive), Kos-Giro, Debitimi Direkt si dhe shlyerjet e letrave me vlerë. Niveli i rritjes si për nga vëllimi ashtu edhe vlera e këtyre kategorive të pagesave për vitet 2014 dhe 2015 është paraqitur në figurat si në vijim:

Figura 96. Vëllimi vjetor i transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2016)

Figura 97. Vlera vjetore e transaksioneve të SEKN-së sipas llojeve të tyre

Burimi: BQK (2016)

Pagesat e rregullta (individuale dhe masive) përbëjnë rreth 50.6 % të vëllimit dhe rreth 57.2 % të vlerës së transaksioneve të SEKN-së.

Transaksionet Kos-Giro përfaqësojnë një lloj të veçantë të transaksioneve të rregullta që po ashtu procesohen përmes sesioneve të kliringut dhe shlyhen në baza neto. Gjatë vitit 2015 numri i pagesave Kos-Giro është rritur për 33.1 %, ndërsa vlera e tyre shënoi rritje prej rreth 10.4 %.

Transaksionet prioritare (urgjente) procesohen dhe shlyhen gjatë orarit të punës në baza bruto. Ngjashëm me transaksionet e rregullta, transaksionet prioritare kanalizohen përmes SEKN-së ose si transaksione individuale ose si transaksione masive, të cilat ende përfaqësojnë një pjesë të vogël të transaksioneve të përgjithshme të SEKN-së. Në vitin 2015 sa i përket vëllimit, ato përfaqësuan më pak se 1% të transaksioneve, ndërsa sa i përket vlerës, ato përfaqësuan mbi 9.5 % të transaksioneve.

Debitimi Direkt si instrument dhe skemë e re e pagesave në Kosovë ende nuk është duke u përdorur në atë masë sa instrumentet tjera të pagesave. Kështu që gjatë vitit 2015, ky lloj i transaksioneve përfaqësonte në total më pak se 1% të vëllimit dhe vlerës së transaksioneve të SEKN-së.

Pasqyrimi i pagesave të procesuara përmes sistemit SEKN gjatë vitit 2015 sipas sesioneve, tregon një përqendrim më të theksuar në sesionin e parë të kliringut, krahasuar me dy sesionet tjera. Shmangia e mbingarkesave në flukset e pagesave përgjatë sesionit të fundit të kliringut minimizon rreziqet shtesë në kuadër të funksionimit të sistemit të pagesave.

Numri dhe vlera e transaksioneve sipas sesioneve:

Vlera e përgjithshme e transaksioneve të shlyera në SEKN ka qenë 7,475,585,326 €, ku tri institucionet e para me vlerë më të madhe të

transfereve të iniciuara zënë 61.16 % të vlerës së përgjithshme, ndërsa të gjitha institucionet tjera zënë 38.84 %. Sa i përket numrit të transfereve të iniciuara, nga numri i përgjithshëm i tyre prej 9,837,977, tri institucionet e para me numër më të madh të transfereve të iniciuara zënë 66.19 % të numrit të përgjithshëm, ndërsa të gjithë institucionet tjera zënë 33.81%.

Sa i përket transfereve të pranuar, tri institucionet me vlera më të mëdha të transfereve të pranuar zënë 65.84 % të shumës së përgjithshme, ndërsa gjithë institucionet tjera zënë 34.16 %. Ndërsa nga numri i përgjithshëm i transfereve të pranuar, tri institucionet e para zënë 60.03 % të numrit të përgjithshëm, ndërsa të gjitha institucionet tjera 39.97 %.

Një pasqyrë e detajuar e treguesve të përqendrimit të pjesëmarrjes së institucioneve më aktive në SEKN gjatë vitit 2015, kundrejt totalit të aktivitetit në këtë sistem, është paraqitur në tabelën si më poshtë:

Tabela 17. Treguesit e përqendrimit për transaksionet e iniciuara/dërguara në SEKN

Sistemi SEKN	Vëllimi	Vlera
3 banka	66.19%	61.16%
7 bankat tjera	33.81%	38.84%
Gjithsejt	9,837,977	7,475,585,326

Burimi: BQK (2016)

Mbikëqyrja, analizat dhe zhvillimet e sistemeve të pagesave

Ligji për Sistemin e Pagesave autorizon BQK-në për mbikëqyrje të sistemit të pagesave, për të siguruar efikasitetin, besueshmërinë si dhe pajtueshmërinë e tij me dispozitat ligjore, ruajtjen e besimit të publikut në sistemin dhe instrumentet e pagesave si dhe promovimin e konkurrencës së lirë në tregun e shërbimeve të pagesave.

Në kuadër të mbikëqyrjes së sistemit të pagesave, është ndërmarrë aktivitet dhe është rritur dhe zhvilluar funksioni përkatës në linjë me parimet dhe standardet ndërkombëtare.

Po ashtu, gjatë këtij viti janë kryer inspektime të rregullta në banka me qëllim monitorimin e procesimit të pagesave sipas procedurave të përcaktuara me dispozita ligjore.

Kemi bërë publikimin e rregullt të treguesve analitikë për instrumente të pagesave në Kosovë. Ka vazhduar publikimi i analizave të rregullta rreth zhvillimeve të sistemeve të pagesave, si dhe materialeve tjera informative me

karakter të edukimit financiar për publikun. Gjatë këtij viti janë publikuar këto analiza:

- Analiza mbi përdorimin e instrumenteve të pagesave në Kosovë (në baza tremujore);
- Analizimin e zhvillimeve të skemës së pagesave Kos Giro dhe e Debitimit Direkt;
- Analiza për reduktimin e transaksioneve në para të gatshme;

Deri në fund të vitit 2015 kanë përfunduar disa faza të projektit të ATS-së siç janë: studimi fillestar; instalimi i harduerëve; zhvillimi i softuerit dhe dokumentacionit.

Gjithashtu, me qëllim të avancimit të njohurive dhe përgatitjes së pjesëmarrësve për implementim të sistemit të ri të pagesave, në BQK u organizua seminar në bashkëpunim me SWIFT-in. Tema e këtij seminari ishte “ISO 20022 Standardet për Sistemet e Shlyerjeve Bruto në Kohë Reale (RTGS)”.

Duke synuar përafrimin me praktikat më të mira ndërkombëtare dhe rekomandimet e BQE-së në fushën e sistemeve të pagesave, janë rishikuar, përmirësuar dhe përshtatur këto rregullore dhe udhëzime:

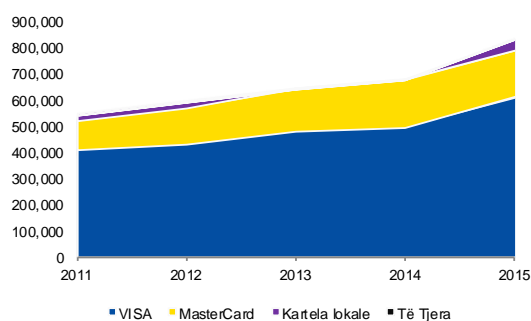
- a) Rregullore për Sistemin e Numrave Standardë të Llogarive Bankare,
- b) Rregullore për Kliringun dhe Funkcionimin e Llogarive për Shlyerje dhe
- c) Udhëzim për Identifikimin e Urdhërpagesave Ndërkombëtare Dalëse.

Instrumentet e pagesave dhe infrastruktura bankare për shërbime të pagesave

Sa i përket instrumenteve të pagesave dhe infrastrukturës bankare të shërbimeve të pagesave, vlen të theksohet se paraqitet një zhvillim i qëndrueshëm, i prirë me rritje dhe zgjerim si në aplikim të teknologjive inovative ashtu edhe në përdorim të instrumenteve elektronike.

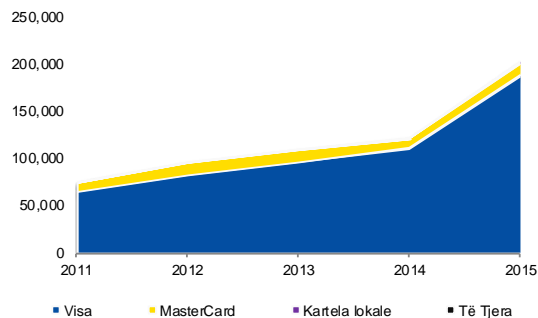

Figura 100. Numri i kartelave të debitit sipas llojit

Burimi: BQK (2016)

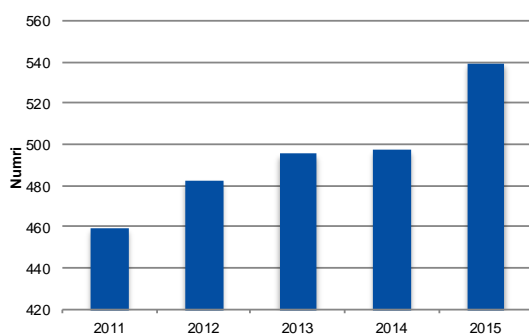
Figura 101. Numri i kartelave të kreditit sipas llojit

Burimi: BQK (2016)

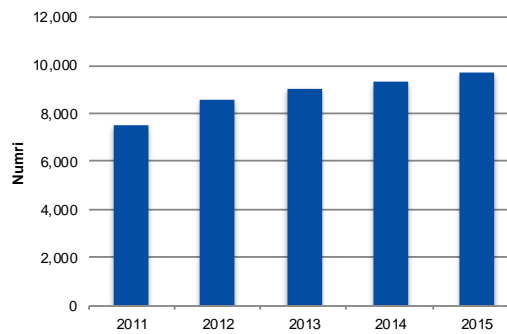
Bazuar në metodologjinë për raportimin e instrumenteve të pagesave, bankat komerciale kanë vazhduar raportimin e rregullt të statistikave për instrumente të pagesave në Departamentin e Sistemit të Pagesave në BQK.

Figura 102. Numri i terminaleve ATM

Burimi: BQK (2016)

Figura 103. Numri i terminaleve POS

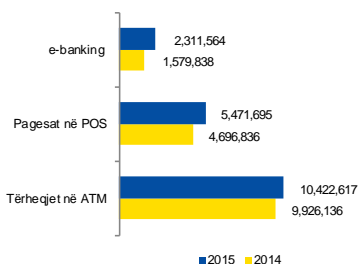
Burimi: BQK (2016)

Nga të dhënat e mbledhura, përpunuara dhe të analizuara gjatë vitit 2015 është krijuar një pasqyrë e gjerë mbi nivelin e zhvillimit të sistemit kombëtar të pagesave.

Në vazhdimësi, numri i kartelave me funksion pagese është rritur. Rrjeti i terminaleve të bankave në Kosovë po ashtu është në rritje. Në dhjetor të vitit 2015, janë raportuar 837,747 kartela me funksion debiti, 203,845 kartela me funksion krediti. Këto kartela kanë mundur të përdoren në 540 terminale ATM (bankomat) dhe 9,705 terminale POS (pika të shitjes) të vendosura nëpër Kosovë.

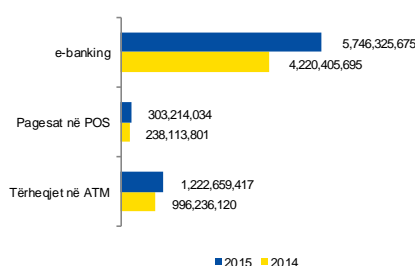
Në krahasim me vitin paraprak, numri i terminaleve ATM është rritur për 8.4% dhe numri i terminaleve POS me 3.8%.

Figura 104. Vëllimi vjetor i transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BQK (2016)

Figura 105. Vlera vjetore e transaksioneve të instrumenteve elektronike të pagesave

Burimi: BQK (2016)

Viti 2015 u karakterizua me një tendencë në rritje të përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave. Numri i pagesave e-banking u rrit për 46.3%, ndërsa vlera e tyre u rrit për 36.2%.

Numri i pagesave në POS terminale është rritur për 16.5%, ndërsa vlera e tyre është rritur për 27.3%. Po ashtu edhe tërheqjet në ATM terminale u karakterizuan me rritje. Numri i tërheqjeve në ATM gjatë vitit 2015 është rritur për rreth 5 %, ndërsa vlera e tërheqjeve është rritur për 22.7%.

Nga raportimet e bankave rezulton se në fund të vitit 2015, numri i përgjithshëm i llogarive bankare të klientëve ishte rreth 1.89 milion, që paraqet një rënie prej 1.6 % krahasuar me fundin e vitit 2014. Rreth 98.52 % e llogarive janë të rezidentëve, ndërsa rreth 1.48 % janë të jorezidentëve.

Nga totali i llogarive, në fund të vitit 2015, rreth 187.3 mijë llogari kishin qasje “online” nga interneti për të kryer pagesa apo për të kontrolluar gjendjen e llogarisë, duke shënuar një rritje prej 18.7% në krahasim me vitin 2014.

Tabela 18. Numri i llogarive

Përshkrimi i llogarisë	Totali i llogarive të klientëve			Të aksesueshme nga interneti		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Llogaritë e klientëve (1+2)	1,855,383	1,917,513	1,886,644	131,365	157,761	187,297
1-Llogari të rezidentëve (a+b)(%)	98.62%	98.37%	98.52%	97.10%	97.22%	97.64%
a-Individuale (%)	93.25%	93.18%	93.21%	80.11%	79.66%	79.43%
b-Kompani (%)	6.75%	6.82%	6.79%	19.89%	20.34%	20.57%
2-Llogari të jo-rezidentëve (c+d) (%)	1.38%	1.63%	1.48%	2.90%	2.78%	2.36%
c-Individuale (%)	96.35%	96.60%	96.84%	92.50%	91.99%	91.27%
d-Kompani (%)	3.95%	3.40%	3.16%	7.50%	8.01%	8.73%

Burimi: BQK (2016) raportimet e bankave sipas “Metodologjisë për raportimin e instrumenteve të pagesave

Bazuar në të dhënat statistikore zhvillimi i infrastrukturës ka një ritëm më të shpejt krahasuar me vendet e regjionit. Inkurajues mbetet trendi i shpejt i rritjes së përdorimit të instrumenteve elektronike të pagesave.

Sa i përket krahasimit të Kosovës me vendet në rajon, shihet se trendi i shpejtë i zhvillimit gjatë viteve të fundit ka ndikuar, që sot Kosova të ketë përmirësuar pozitën e saj krahasuar me vendet fqinje.

Tabela 19. Tabela krahasuese e instrumenteve dhe terminaleve të pagesave¹

Përshkrimi	Banorë	ATM për milion banorë	POS për milion banorë	Kredit Kartelat për milion banorë	Debit Kartelat për milion banorë	E-Banking për milion banorë
Kosova	1.82	274	5,137	66,842	372,577	86,681
Shqipëria	2.89	281	2,276	29,351	268,926	50,246
Republika Çeke	10.51	423	9,618	150,795	894,314	-
Turqia	76.67	594	31,163	743,523	1,376,202	-
Slovenia	2.06	821	15,962	56,465	1,158,719	-
Bullgaria	7.24	776	10,532	129,549	868,282	-
Hungaria	9.88	494	10,617	140,928	756,474	-
Bosnja	3.83	372	6,004	-	-	55,760
Mali i Zi	0.62	560	20,619	78,813	573,292	101,598
Kroacia	4.25	993	23,415	50,100	1,588,397	-
Maqedonia	2.06	466	18,945	154,344	597,812	273,203

Burimi: BQK (2016) dhe bankat qendrore apo autoritetet mbikëqyrëse të shteteve përkatëse

¹ Të dhënat në tabelë janë nga viti 2014 pasi që shumica e vendeve në rajon të dhënat për vitin 2015 nuk i kanë publikuar ende.